

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Method) เพื่อศึกษาถึงลักษณะความคาดหวังทางการศึกษาต่อของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ประจำปีการศึกษา 2519 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม โรงเรียนบางกะปิ และโรงเรียนวัดรางบัว เพื่อศึกษาว่า มีองค์ประกอบใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังทางการศึกษาต่อของนักเรียนและมากน้อยเพียงใด ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ซึ่งครอบคลุมเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัว สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมของครอบครัว องค์ประกอบทางจิตวิทยา องค์ประกอบอื่น ๆ และความคาดหวังทางการศึกษาต่อของนักเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยเห็นด้วยกับข้อค้นพบของเลห์เบิร์ก (Rehberg) และลีส์ทบี¹ (Liestby) ที่พบว่า สัดส่วนของนักเรียนซึ่งแสดงความคาดหวังที่จะเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษาหลักสูตร 4 ปี มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับระดับการศึกษาของบิดามารดา ระดับอาชีพของบิดาและความถี่ของการสนับสนุนของบิดา และมีความสัมพันธ์ในทางลบกับขนาดของครอบครัว และ

¹ Richard A. Rehberg, and David L. Liestby, "Parental Encouragement, Occupation, Education, and Family Size : Artifactual or Independent Determinants of Adolescent Education Expectations?" Social Forces, XLV (March, 1967), 362 - 374.

จากการศึกษาของโรกอฟฟ์¹ (Rogoff) พบว่า สถานภาพทางสังคมของครอบครัวและ
 ความสามารถทางวิชาการมีอิทธิพลต่อการวางแผนที่จะเข้าเรียนวิทยาลัย และจากการ
 ศึกษาของอิงลิช² (English) พบว่า เพศเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับ
 ระดับความคาดหวังทางการศึกษาของนักเรียน จอห์นสตัน³ (Johnston) พบว่า
 ความคาดหวังทางการศึกษาของนักเรียน นอกจากขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ ดังรายได้
 ของครอบครัวและเพศ ยังขึ้นอยู่กับภูมิฐานะอีกด้วย ตลอดจนการศึกษาของอนุกวูฟอร์อบี⁴
 (Onukwuforobi) ก็ได้ขอคนพบว่า ประเภทของโรงเรียนและโปรแกรมการศึกษา
 ที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่ มีอิทธิพลต่อระดับความคาดหวังทางการศึกษาของนักเรียนจาก

¹Natalie Rogoff, "Local Social Structure and Educational Selection," Education, Economy and Society, eds. by Halsey, A.W., Floud, Jean, and Anderson, C.A. (New York : The Free Press, 1961).

²Richard A. English, "The Educational Aspirations of Black and White Youth," Psychological Abstracts, XXXI (June, 1971), 6730.

³James G. Johnston, "A Need Analysis of Aspirations for Postsecondary Education Held by High School Students and Adults in the State of Vermont," Psychological Abstracts, XXXVI (December, 1975), 3448.

⁴Noel J. Onukwuforobi, "An Investigation of the Relationship between Education at Programs and Occupational Aspirations and Opportunities of Secondary School Students in Owerri Province, East Central State, Nigeria," Dissertation Abstracts, XXXVI (January, 1976), 4390.

ข้อค้นพบเหล่านี้ ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐาน 4 ข้อ ดังนี้

1. นักเรียนที่มีสถานภาพส่วนตัวแตกต่างกัน ย่อมมีความคาดหวังทางการศึกษาต่อแตกต่างกัน
2. นักเรียนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมของครอบครัวแตกต่างกัน ย่อมมีความคาดหวังทางการศึกษาต่อแตกต่างกัน
3. นักเรียนที่มีองค์ประกอบทางจิตวิทยาแตกต่างกัน ย่อมมีความคาดหวังทางการศึกษาต่อแตกต่างกัน
4. นักเรียนที่มีองค์ประกอบอื่น ๆ แตกต่างกัน ย่อมมีความคาดหวังทางการศึกษาต่อแตกต่างกัน

ตัวอย่างประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2519 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย จำนวน 218 คน โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย 151 คน โรงเรียนบางกะปิ จำนวน 127 คน โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม จำนวน 104 คน และโรงเรียนวัดรางบัว จำนวน 81 คน รวมตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 681 คน

การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มตัวอย่างประชากรแบบแบ่งแยกกลุ่ม (Stratified random sampling) โดยแบ่งนักเรียนแต่ละโรงเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ตามแผนกที่นักเรียนกำลังเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 คือ แผนกวิทยาศาสตร์ แผนกศิลปะ และแผนกทั่วไป แล้วจึงสุ่มตัวอย่างนักเรียนจากแต่ละแผนกของแต่ละโรงเรียน โดยให้ได้ความน่าจะเป็นของการสุ่มเป็นสัดส่วนกับจำนวนนักเรียนทั้งหมดของแต่ละแผนก ได้กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนแผนกวิทยาศาสตร์ 274 คน นักเรียนแผนกศิลปะ 235 คน และนักเรียนแผนกทั่วไป 172 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเอง เพื่อศึกษาสถานภาพส่วนตัวของนักเรียน สถาน

ภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมของบิดามารดา หรือผู้ปกครองของนักเรียน ความคาดหวังทางการศึกษาของนักเรียน การวางแผนการศึกษาต่อ ตลอดจนความถี่ของการให้คำแนะนำ และการสนับสนุนของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่มีต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษาของบุตร การสร้างแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และคำปรึกษาจากอาจารย์ เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยร่างแบบสอบถามขึ้น 1 ฉบับ ประกอบด้วยคำถาม 2 ตอน ตอนที่ 1 ถามในเรื่องเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของนักเรียนได้แก่ อายุ เพศ แผนกวิชาที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ลำดับที่ของการเป็นบุตร สมมติผลทางการเรียน และข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ได้แก่ ภูมิลำเนา จำนวนพี่น้อง ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา อาชีพของผู้ปกครอง รายได้ของบิดา รายได้ของมารดา รายได้ของผู้ปกครอง และข้อคำถามตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับการวางแผนการศึกษาต่อ ความสนับสนุนและความเอาใจใส่ของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่มีต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษาของบุตร และความคาดหวังทางการศึกษาต่อของนักเรียน

3. หากความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอน และการแนะแนวการศึกษา เป็นผู้ที่ถูกสุกสุกกับนักเรียนระดับนี้มาเป็นเวลาพอสมควร จำนวน 7 ท่าน¹ เป็นผู้ตัดสินว่าแบบสอบถามนี้มีความตรงตามเนื้อหาหรือไม่

¹ดูเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ก. หน้า

4. เมื่อผู้ตัดสินมากกว่า 3 ใน 4 เห็นด้วยแล้ว จึงจัดพิมพ์ร่างแบบสอบถามนี้ แล้วนำไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศรีบุญยานนท์ จำนวน 30 คน เพื่อดูว่า คำสั่งหรือข้อความตอบใดที่นักเรียนอ่านแล้วไม่เข้าใจ หรือ ข้อคำถามใดมีตัวเลือกไม่ครอบคลุมพอ หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้แล้ว ผู้วิจัยได้แก้ไขข้อคำถามบางข้อที่มีสัดส่วนของการปฏิเสธที่จะตอบสูง เนื่องจากชนิดของข้อคำถามเป็นชนิดปลายเปิด ให้เป็นคำถามชนิดปลายปิด และแก้ไขข้อคำถามบางข้อที่ตัวเลือกไม่ครอบคลุมพอ หลังจากแก้ไขปรับปรุงแล้ว จึงนำไปทดลองใช้ (try out) อีกครั้งกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม จำนวน 25 คน แล้วจึงแก้ไขให้สมบูรณ์ชัดเจนยิ่งขึ้นเป็นครั้งสุดท้าย จนถึงได้ว่าเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์¹ ประกอบด้วยข้อคำถาม ตอนที่ 1 จำนวน 14 ข้อคำถาม และตอนที่ 2 จำนวน 12 คำถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการส่งแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำจดหมายขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอรับอนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนโรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียน โดยจำแนกนักเรียนแต่ละโรงเรียนตามแผนกที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยแจกแบบสอบถามให้แก่นักเรียนแผนกวิทยาศาสตร์ จำนวน 316 ชุด แผนกศิลปะ จำนวน 282 ชุด และแผนกทั่วไป จำนวน 198 ชุด จำนวนแบบสอบถามที่ส่งทั้งหมด 796 ชุด ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกระหว่างวันที่ 19 พฤศจิกายน 2519 จนถึงวันที่ 23 พฤศจิกายน 2519 และได้คืนวันที่จะไปรวบรวมแบบสอบถามคืน ได้รับแบบสอบถามคืนมาจากนักเรียนแผนกวิทยาศาสตร์ 274 ชุด (ร้อยละ 86.71) แผนกศิลปะ 235 ชุด (ร้อยละ 83.33) และแผนกทั่วไป 172 ชุด (ร้อยละ 85.55)

¹ดูเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ก. หน้า

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลทั้งหมดได้แล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ใช้คอมพิวเตอร์ ของศูนย์บริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนจำแนกตามองค์ประกอบและ ลักษณะความคาดหวังทางการศึกษาของนักเรียนโดยการแจกแจงร้อยละ (Percentage Distribution)
2. ค่าความหามัธยิมเลขคณิต¹ (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน² (Standard Deviation) ของคะแนนผลการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
3. ค่าความหาความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของมัธยิมเลขคณิต³ (Standard error of the Mean) และหาช่วงความเชื่อมั่นของมัธยิมเลขคณิต⁴ ของคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
4. ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ คือสถานภาพส่วนตัวของนักเรียน สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมของครอบครัว องค์ประกอบทางจิตวิทยา และองค์

¹Taro Yamane, Statistics : an Introductory Analysis (3d ed., New York : Harper and Row Inc., 1973), p. 45.

²Ibid, p. 69.

³Ibid, p. 178.

⁴Ibid, pp. 208 - 212.

ประกอบอื่น ๆ กับความคาดหวังทางการศึกษาของนักเรียนโดยใช้ไคสแควร์¹ (Chi - Square) และค่าสัมประสิทธิ์การจร² (Coefficient of Contingency) เพื่อบ่งชี้ถึงระดับความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบกับความคาดหวังทางการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

5. ทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังกับองค์ประกอบระดับต่าง ๆ ที่ละคู่ ด้วยไคสแควร์³ (Chi - Square) และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่มีความคาดหวังระดับต่าง ๆ จำแนกตามองค์ประกอบ โดยการทดสอบความแตกต่างระหว่างสัดส่วน ด้วยค่าซี⁴ (Z - test)

¹Sidney Siegel, Nonparametric Statistics (Tokyo : Kogakusha Company, Ltd., c 1956), pp. 104 - 105.

²Ibid., p. 197.

³Ibid., p. 208 - 212.

⁴J.P. Guilford and Benjamin Fruchter, Fundamental Statistics in Psychology and Education (3 th. ed ; Tokyo : McGraw - Hill Kogakusha, Ltd., 1973), p. 221.